

**Vejledning
om
revisionsudvalg**

Version 1.1
Maj 2018¹

Slettet: 0

Slettet: Februar

¹ Sag 2017-7987

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. Etablering af revisionsudvalg	5
2.1. Selvstændigt revisionsudvalg	5
2.2. Bestyrelsens varetagelse af revisionsudvalgets funktioner	7
3. Sammensætning og kvalifikationer	10
3.1. Sammensætning.....	10
3.2. Kvalifikationer.....	12
4. Revisionsudvalgets opgaver	13
4.1. Underretning af bestyrelsen.....	14
4.2. Overvågning af regnskabsaflæggelsesprocessen.....	15
4.3. Overvågning af det interne kontrolsystem, intern revision og risikostyringssystemer.....	16
4.4. Overvågning af den lovpligtige revision.....	17
4.5. Kontrollere og overvåge revisors uafhængighed.....	20
4.6. Udvælgelse og indstilling af revisor	24
5. Tilsyn og sanktioner.....	26
5.1. Tilsyn	26
5.2. Revisornævnets sanktioner.....	26

1. Indledning

Reglerne om revisionsudvalg blev indført i revisorloven i 2008 og gennemførte regler herom i direktivet om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber (direktiv 2006/43/EF).

I 2014 trådte der en ny EU-regulering i kraft vedrørende lovpligtig revision af års- og koncernregnskaber. De nye regler vedrører en ændring af 8. direktiv om lovpligtig revision af årsregnskaber og koncernregnskaber (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/56/EU) og en forordning om specifikke krav til revision af virksomheder af interesse for offentligheden (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 537/2014).

Forordninger finder som udgangspunkt umiddelbar anvendelse i medlemslandene. Revisorforordningen indeholder imidlertid en række optioner for medlemslandene, som hvis de udnyttes, skal gennemføres i national lovgivning.

Efter præambelen til ændringsdirektivet spiller revisionsudvalget eller de organer, der varetager en tilsvarende funktion i den reviderede virksomhed af interesse for offentligheden, en afgørende rolle i udførelsen af lovpligtig revision af høj kvalitet.

Ændringerne berører derfor også reglerne om revisionsudvalg. Ændringsdirektivet og optioner i revisorforordningen er gennemført i dansk lovgivning ved lov nr. 631 af 8. juni 2016. Derudover indeholder revisorforordningen en række regler om revisionsudvalgenes funktioner.

Reglerne om revisionsudvalg gælder for virksomheder af interesse for offentligheden. [En række af disse virksomheder](#) er også omfattet af Komitéen for god Selskabsledelses anbefalinger for god selskabsledelse. Vejledningen indeholder derfor komitéens anbefalinger på områder, hvor det er relevant. [Når der henvises til anbefalingerne er det udtryk for, at de medvirker til at efterleve et givent lovkrav. Omvendt betyder det ikke, at virksomheder, der har valgt at indrette sig anderledes, ikke på denne anden vis kan efterleve lovkravet. Henvisning til anbefalingerne er således ikke udtryk for en tilsidesættelse af "følg eller forklar-princippet" eller for en fortolkning af Komitéens anbefalinger.](#) Selvom anbefalinger og vejledninger fra Komitéen for god Selskabsledelse retter sig mod selskaber, som har aktier optaget til handel på et reguleret marked i Danmark, kan Komitéens anbefalinger også være relevante i andre virksomheder, der er omfattet af lovgivningens krav om revisionsudvalg.

[Vejledningen anvender endvidere udtrykket "bør", hvilket er udtryk for eksempel på, hvordan et lovkrav kan efterleves. Det betyder imidlertid ikke, at et lovkrav ikke vil kunne efterleves på andre måder.](#)

For at fremme læsevenligheden anvender vejledningen udtrykket "bestyrelse". Bestyrelse skal i vejledningen ses som synonymt med "den øverste ledelse".

Slettet: , hvoraf mange også

Slettet:

Afsnit 2 indeholder vejledning om reglerne om etablering af revisionsudvalg, om adgangen til at lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner og om fritagelse for reglerne om revisionsudvalg.

Afsnit 3 indeholder vejledning om revisionsudvalgenes sammensætning og kvalifikationer, herunder de nye regler om uafhængighed og kvalifikationer.

Afsnit 4 indeholder vejledning om revisionsudvalgets opgaver, herunder de nye regler i revisorforordningen, der berører revisionsudvalgets funktion.

Endelig omhandler afsnit 5 de ny regler om tilsyn med revisionsudvalgene og sanktioner for overtrædelse af reglerne.

Der er udarbejdet et særskilt bilag, hvortil der henvises i vejledningen. Bilaget indeholder en kort beskrivelse af Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisionsvirksomheder og revisorer samt et eksempel på et sæt revisionskvalitetsindikatorer henholdsvis eksempel på handlinger til vurdering af revisionskvalitet. Bilaget indeholder endvidere et eksempel på anvendelse af 70 pct. begrænsningen for revisors levering af ikke-revisionsydelse, mens der i bilag 5 er indsat relevante lovbestemmelser.

Vejledningen er udtryk for styrelsens vejledende fortolkning af reglerne og er baseret på den foreliggende viden på området. Det er tanken, at Erhvervsstyrelsen vil opdatere vejledningen, når der foreligger nærmere praksis og fortolkning på området, bl.a. som følge af Erhvervsstyrelsens og Finanstilsynets tilsynsvirksomhed.

Erhvervsstyrelsen er endvidere ansvarlig for overvågning og vurdering af udviklingen på markedet for lovpligtige revisionsydelse til virksomheder af interesse for offentligheden. Det indebærer, at styrelsen mindst hvert tredje år skal udarbejde en rapport herom, som skal sendes til en række EU-udvalg og EU-Kommissionen. Rapporten skal bl.a. indeholde en vurdering af revisionsudvalgenes præstation. Resultatet af denne overvågning og udvekslingen af erfaringer og oplysninger mellem tilsynsmyndighederne i de enkelte EU-lande vil ligeledes kunne føre til opdatering af vejledningen.

Erhvervsstyrelsen, [maj](#) 2018

Slettet: februar

*Anvendelsesområde
(RL § 31, stk. 1)*

2. Etablering af revisionsudvalg

2.1. Selvstændigt revisionsudvalg

Reglerne om revisionsudvalg blev indsat i revisorloven i 2008 og gjaldt for virksomheder, der havde værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et EU/EØS-land. Derudover havde Finanstilsynet med hjemmel i revisorloven fastsat regler om revisionsudvalg i virksomheder, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet.

Reglerne om revisionsudvalg er blevet ændret ved ændringen af revisorloven i juni 2016. Ændringen betyder, at reglerne om revisionsudvalg fremover gælder for virksomheder, der er defineret som virksomheder af interesse for offentligheden efter revisorlovens § 1 a, stk. 1, nr. 3. Følgende virksomheder er [efter bestemmelsen](#) omfattet af reglerne om revisionsudvalg:

- 1) Virksomheder, som har kapitalandele, gældsinstrumenter eller andre værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et land inden for Den Europæiske Union eller i et land, som Unionen har indgået aftale med på det finansielle område,
- 2) Pengeinstitutter, jf. § 5, stk. 1, nr. 1, litra a, i lov om finansiel virksomhed,
- 3) Realkreditinstitutter, jf. § 5, stk. 1, nr. 1, litra b, i lov om finansiel virksomhed, og
- 4) Forsikringselskaber, jf. § 5, stk. 1, nr. 1, litra e, i lov om finansiel virksomhed.

Ved lovændringen blev hjemlen til at fastsætte regler om revisionsudvalg i virksomheder, der er under tilsyn af Finanstilsynet, ophævet. Bekendtgørelse nr. 1393 af 19. december 2011 om revisionsudvalg i virksomheder samt koncerner, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet, er således blevet ophævet.

Virksomheder, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet, men som ikke falder ind under definitionen på virksomheder af interesse for offentligheden, er dermed ikke længere omfattet af regler om revisionsudvalg. Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at virksomhederne frivilligt opretholder allerede etablerede revisionsudvalg eller frivilligt vælger at etablere et revisionsudvalg. Sådanne revisionsudvalg vil ikke være omfattet af revisorlovens krav til revisionsudvalg.

Kommissorium

Hverken revisorloven eller lovbemærkningerne fastsætter nærmere, hvordan revisionsudvalget skal varetage dets opgaver. En virksomhed bør imidlertid på baggrund af dens størrelse og kompleksitet sikre rammerne for revisionsudvalgets udførelse af dets opgaver.

Revisionsudvalgets mandat bør derfor fastsættes i et kommissorium, der er fastsat af bestyrelsen.

Slettet: herefter

Kommissoriet bør indeholde en nærmere beskrivelse af revisionsudvalgets rolle og de opgaver og beføjelser, der er tillagt udvalget. Endvidere bør kommissoriet fastsætte rammerne for revisionsudvalgets rapportering til bestyrelsen.

Ressourcer

En virksomhed skal sikre, at revisionsudvalget får stillet tilstrækkelige ressourcer til rådighed, så det kan varetage de opgaver, der fremgår af kommissoriet.

Udvalget skal derfor sikres adgang til alle nødvendige oplysninger, herunder fra virksomhedens medarbejdere. Der bør endvidere stilles fornødne midler til rådighed for udvalget, så udvalget kan indhente uafhængig rådgivning i spørgsmål, der falder ind under udvalgets kompetenceområde, f.eks. juridisk, regnskabsmæssig eller anden rådgivning, hvor udvalget finder det nødvendigt. Se i øvrigt afsnit 3.2. om kravene til kvalifikationer hos revisionsudvalgets medlemmer.

Deltagelse i udvalgs-møder

Revisionsudvalget spiller en vigtig rolle i bl.a. sikringen af et retvisende billede af virksomhedens finansielle oplysninger, herunder at virksomhedens interne kontrol- og risikostyringssystemer samt evt. intern revision fungerer effektivt med hensyn til virksomhedens regnskabsaflægelse.

[Revisionsudvalget vil ud fra materiale fremlagt på møderne og gennem drøftelser på møderne opnå en indsigt i og få et grundlag for at vurdere virksomhedens regnskabsaflægelse, interne kontrol- og risikostyringssystemer, samt evt. intern revision og den eksterne revisions arbejde m.m. Udvalget kan således gennem f.eks. økonomidirektørens eller ledende økonomimedarbejders fremlæggelse og forklaringer på møderne foretage sine vurderinger af, om der er behov for ændringer, og om der skal iværksættes særlige tiltag. Revisionsudvalget tilrettelægger således deltagelse i møderne ud fra den lagte mødeplan, så udvalget får den fornødne indsigt i virksomhedens organisation og processer, herunder i hvilket omfang økonomidirektør og ledende medarbejdere med ansvar for finans, regnskab og økonomi, intern revisor og den eksterne revisor skal deltage i udvalgets møder.](#)

Derudover skal udvalget kunne indbyde eller indkalde andre bestemte medarbejdere eller eksperter til at deltage ved de relevante punkter i møder, hvis udvalget finder det hensigtsmæssigt.

[For at sikre revisionsudvalgets autonomi og objektivitet bør udvalget have drøftelser uden deltagelse af f.eks. ledelsesmedlemmer eller eksterne revision, for at sikre lejlighed til at udvalget kan foretage drøftelser og vurderinger uden deltagelse af de, som er genstand for drøftelsen.](#)

Slettet: For at sikre revisionsudvalgets autonomi og objektivitet bør andre ledelsesmedlemmer end udvalgets medlemmer derfor kun deltage i udvalgets møder efter opfordring fra udvalget. Revisionsudvalget skal således afgøre, om f.eks. den administrerende direktør, finansdirektøren (eller ledende medarbejdere med ansvar for finans, regnskab og økonomi), evt. den interne revisor og den eksterne revisor skal deltage i udvalgte dele af et møde.

Slettet: uden den daglige ledelses tilstedeværelse

Slettet: Åbenhed

Slettet: Revisionsudvalget skal varetage sine opgaver inden for rammerne af dets kommissorium og det bør sikres, at udvalget regelmæssigt underretter bestyrelsen om dets arbejde og resultater. Se nærmere afsnit 4.1.¶

Komiteén for god Selskabsledelse anbefaler, at følgende offentliggøres på virksomhedens hjemmeside (anbefaling 3.4.1):¶

Revisionsudvalgets kommissorie,¶
revisionsudvalgets væsentligste aktiviteter i årets løb og antallet af møder, samt¶
navnene på medlemmerne af revisionsudvalget, herunder udvalgets formand, samt oplysning om, hvem der er de uafhængige medlemmer, og hvem der er medlemmer med særlig kvalifikationer.¶

Komiteén for god Selskabsledelse anbefaler endvidere (anbefaling 3.2.2), at ledelsesberetningen udover det i lovgivningen fastlagte bl.a. indeholder oplysning det enkelte bestyrelsesmedlems deltagelse i bestyrelses- og udvalgsmøder.¶

Tilsvarende kan andre virksomheder af interesse for offentligheden overveje at offentliggøre revisionsudvalgets kommissorie m.v. med henblik på at skabe åbenhed om udvalgets arbejde.

Dokumentation

Efter revisorforordningens artikel 16, stk. 3, litra f, skal virksomheden på anmodning kunne dokumentere, at udvælgelsesproceduren i forbindelse med udpegelse af revisor, er blevet udført på en rimelig måde. Revisorlovgivningen indeholder ikke herudover egentlig dokumentationskrav rettet mod de reviderede virksomheder.

Medlemmer af virksomhedens bestyrelse, direktion og revisionsudvalg er imidlertid omfattet af Erhvervsstyrelsens hhv. Finanstilsynets tilsyn fsva. overholdelse af de pligter, der følger af revisorloven, revisorforordningen samt bestemmelser i lovgivningen, der gennemfører artikel 37 og artikel 38 om valg og afskedigelse af revisor. Se nærmere afs. 5.1. om tilsyn.

Revisionsudvalget skal derfor være opmærksom på at kunne dokumentere at have efterlevet de stillede krav, også ud over det ovenfor anførte dokumentationskrav i revisorforordningen. [Hvis revisionsudvalgets opgaver varetages af bestyrelsen, skal de grundlæggende overvejelser stadigvæk udføres og dokumenteres.](#)

Loven fastsætter ikke krav til dokumentationen, men overlader det til virksomheden. Dokumentationen kan f.eks. foreligge i form af mødereferater, notater, redegørelser og rapporter mv.

2.2. Bestyrelsens varetagelse af revisionsudvalgets funktioner

Bestyrelsens adgang til at udøve revisionsudvalgets funktioner²

(RL § 31, stk. 5 og 7)

Virksomheder af interesse for offentligheden har som udgangspunkt pligt til at etablere et revisionsudvalg. Loven viderefører imidlertid adgangen til at lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner. Udøves revisionsudvalgets funktioner af bestyrelsen, skal det oplyses i virksomhedens årsrapport.

En virksomhed kan – uanset størrelse – vælge at lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner, hvis følgende betingelser er opfyldt:

1. Ingen bestyrelsesmedlemmer er samtidig medlem af direktionen og
2. mindst ét bestyrelsesmedlem har kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision.

Det var tidligere et krav, at bestyrelsesmedlemmet med kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision skulle være uafhængigt. Dette krav er nu ophævet. Se nærmere afsnit 3.2. om kravene til kvalifikationer.

Særligt om små virksomheder af interesse for offentligheden²

For små virksomheder af interesse for offentligheden gælder en mere lempelig adgang til at lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner. Der sondres mellem noterede og unoterede små virksomheder.

² Komitéen for god Selskabsledelse anbefaler, at der nedsættes et revisionsudvalg (anbefaling 3.4.3)

(RL § 31, stk. 6 og 7)

Små noterede virksomheder kan lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner, hvis:

1. Formanden for bestyrelsen ikke er medlem af direktionen, og
2. virksomheden i de foregående 3 kalenderår har haft en gennemsnitlig markedsværdi på under 100 mio. euro baseret på kursværdien ved årets udgang.

Det bemærkes, at beregningen af kursværdien skal ske ved udgangen af kalenderåret og ikke ved udgangen af regnskabsåret.

Små unoterede virksomheder kan lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner, hvis

1. Formanden for bestyrelsen ikke er medlem af direktionen, og
2. virksomheden i 2 på hinanden følgende regnskabsår på balancetidspunktet ikke overskrider to af følgende størrelser:
 - i) Et antal heltidsbeskæftigede på 250 medarbejdere,
 - ii) en balancesum på 43 mio. euro og
 - iii) en nettoomsætning på 50 mio. euro.

Nettoomsætning anvendes ikke i regnskaberne for kreditinstitutter og forsikringsselskaber. I bekendtgørelse nr. 281 af 26. marts 2014 om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. er begrebet "omsætning" imidlertid blevet indført. Efter bekendtgørelsens bilag 2, nr. 7 a, defineres omsætning som summen af følgende poster:

- a) Renteindtægter
- b) Gebyrer og provisionsindtægter
- c) Andre indtægter.

"Nettoomsætning" for penge- og realkreditinstitutter vil derfor skulle opgøres i henhold til den nævnte bekendtgørelse.

Bekendtgørelse nr. 937 af 27. juli 2015 om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser indeholder i modsætning til bekendtgørelsen for kreditinstitutter m.v. ikke en definition af "omsætning". For forsikringsselskabers vedkommende må "Bruttopræmier", jf. pkt. 1.1. i bekendtgørelsens bilag 3 (livsforsikringsvirksomheder) og bilag 4 (skadesforsikringsvirksomheder) anvendes som udtryk for "nettoomsætning" ved opgørelsen af størrelsesgrænserne.

Beregningsreglerne i revisorlovens § 1 a, stk. 2 og 3, vil endvidere finde anvendelse med de nødvendige tilpasninger for penge- og realkreditinstitutter samt forsikringsselskaber. Det betyder bl.a., at størrelseskriterierne skal opgøres på koncernniveau.

De lempeligere regler for små virksomheder af interesse for offentligheden betyder således, at der ikke er forbud mod, at bestyrelsesmedlemmer samtidig kan være medlem af direktionen, ligesom der ikke er krav om et medlem, der har kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revi-

sion. For kreditinstitutter og forsikringselskaber gælder dog altid et forbud mod, at bestyrelsesmedlemmer samtidig kan være medlem af direktionen, jf. lov om finansiel virksomhed § 73, stk. 1.

Fritagelse for etablering af revisionsudvalg (RL § 31, stk. 8 og 9)

Uanset ovenstående er følgende virksomheder af interesse for offentligheden ikke forpligtet til at følge reglerne om revisionsudvalg (etablering af et revisionsudvalg eller lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner):

- 1) Dattervirksomheder, hvis modervirksomheden er omfattet af kravene om etablering af revisionsudvalg (RL § 31, stk. 8, nr. 1).

Det er en betingelse, at modervirksomheden er omfattet af krav til etablering af revisionsudvalg som følge af regler, der gennemfører revisordirektivets artikel 39 om revisionsudvalg. Det er således ikke tilstrækkeligt, at modervirksomheden frivilligt har valgt at etablere et revisionsudvalg.

- 2) Investeringsforeninger (RL § 31, stk. 8, nr. 2).

Fritagelsen omfatter investeringsforeninger, der er omfattet af lov om investeringsforeninger m.v. (gældende lovbekendtgørelse nr. 1051 af 25. august 2015).

- 3) Alternative investeringsfonde som defineret i artikel 4, stk. 1, litra a, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/61/EU af 8. juni 2011 om forvaltere af alternative investeringsfonde (RL § 31, stk. 8, nr. 3).
- 4) Virksomheder, hvis eneste formål er at udstede værdipapirer med sikkerhedsstillelse i aktiver som defineret i artikel 2, nr. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 809/2004 om oplysninger i prospekter (RL § 31, stk. 8, nr. 4).

Virksomheden skal i givet fald i årsrapporten redegøre for årsagerne til, at den ikke finder det hensigtsmæssigt at have et revisionsudvalg eller en bestyrelse/et tilsynsråd med ansvar for at udøve et revisionsudvalgs funktioner (RL § 31, stk. 9).

- 5) Finansielle virksomheder omfattet af § 5, stk. 1, litra a eller b, i lov om finansiel virksomhed, hvis ejerandele ikke er optaget til handel på et reguleret marked i et EU- eller EØS-land, og som i tilfælde af obligationsudstedelse løbende eller gentagne gange kun har udstedt obligationer, der er optaget til handel på et reguleret marked, forudsat at den samlede nominelle værdi af sådanne obligationer er på under 100 mio. EUR, og at de nævnte virksomheder ikke har offentliggjort noget prospekt i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/71/EF af 4. november 2003 om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel (RL § 31, stk. 8, nr. 5).

Uanset formuleringen af bestemmelsen gælder fritagelsen også for penge- og realkreditinstitutter, der hverken har kapitalandele optaget til handel op et reguleret marked eller har udstedt obligationer, der er optaget til handel på et reguleret marked.

Bestemmelsen skal ses som en undtagelse til hovedreglen om, at virksomheder af interesse for offentligheden skal etablere et revisionsudvalg eller skal lade bestyrelsen varetage revisionsudvalgets funktioner.

En virksomhed af interesse for offentligheden, der vælger at etablere et revisionsudvalg, har ikke anvendt undtagelsesmuligheden, og revisionsudvalget skal derfor opfylde revisorlovgivningens krav til revisionsudvalg.

Virksomheder, der ikke er omfattet af definitionen på virksomheder af interesse for offentligheden, men som frivilligt vælger at etablere et revisionsudvalg, er derimod ikke omfattet af revisorlovens krav til revisionsudvalg.

Revisorforordningen pålægger revisionsudvalget en række opgaver f.eks. i forbindelse med revisors honorar (forordningens artikel 4, stk. 3), levering af ikke-revisionsydelse (forordningens artikel 5, stk. 4) og indstilling og valg af revisor (revisorforordningens artikel 16). Uanset at virksomheden har valgt at udnytte undtagelsesbestemmelsen og dermed er fritaget for de opgaver, der fremgår af revisorlovens § 31, stk. 3, så gælder revisorforordningens krav for virksomhederne.

Hverken revisorforordningen eller revisorloven fastsætter, hvilket organ i virksomheden, der skal varetage de pågældende opgaver, hvis virksomheden er fritaget fra reglerne om revisionsudvalg.

Det vil derfor være op til virksomheden selv at fastsætte eventuelle nærmere arrangementer/retningslinjer, der skal gælde vedrørende de krav, hvor forordningen forudsætter, at der er etableret et revisionsudvalg.

I en virksomhed bestående af f.eks. en direktion og bestyrelse, vil det være nærliggende at vælge, at revisionsudvalgets opgaver efter forordningen varetages af bestyrelsen.

3. Sammensætning og kvalifikationer

3.1. Sammensætning

Revisionsudvalget skal bestå af medlemmer af virksomhedens bestyrelse, tilsynsråd eller personer, som generalforsamlingen eller tilsvarende organ har valgt som medlem af udvalget. Mindst 1 medlem skal have kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision (se afsnit 3.2. om kvalifikationer).

Loven fastsætter ikke nærmere krav til antallet af medlemmer af revisionsudvalget, men et udvalg må forudsætningsvist bestå af flere personer.

Medlemmer

(RL § 31, stk. 1, 2. pkt.)

Efter EU-Kommissionens henstilling (2005/162/EF) om den rolle, der spilles af menige bestyrelsesmedlemmer og medlemmer af tilsynsorganer i børsnoterede selskaber, og om udvalg nedsat i bestyrelsen/ledelsesorganet (EUT L 52 af 25. februar 2005, side 51 ff.) bør revisionsudvalget normalt bestå af mindst tre personer, dog kan det bestå af to personer i virksomheder, hvor der er få medlemmer af bestyrelsen/ledelsesorganet.

I overvejelserne om antallet af medlemmer bør indgå virksomhedens størrelse og kompleksitet, herunder sikringen af at revisionsudvalgets medlemmer samlet set skal have kompetencer af relevans for virksomhedens sektor, jf. afsnit 3.2. nedenfor.

Eksterne medlemmer
(RL § 31, stk. 1, 2. pkt.)

Det er nyt, at generalforsamlingen mv. kan vælge medlemmer af revisionsudvalget, som ikke samtidig indgår i bestyrelsen (eksterne medlemmer).

Bestemmelsen indeholder ikke begrænsninger i antallet af eksterne medlemmer i revisionsudvalget. Det er således overladt til virksomheden at tage stilling til, om muligheden skal udnyttes og i givet fald antallet af eksterne medlemmer i revisionsudvalget. Der er ikke noget til hinder for, at alle medlemmer af revisionsudvalget består af eksterne medlemmer.

Komiteén for god Selskabsledelse anbefaler, at revisionsudvalgets medlemmer vælges blandt bestyrelsens medlemmer (anbefaling 3.4.3), og at der udpeges en formand for udvalget, der ikke er formanden for bestyrelsen.

Eksterne medlemmers ansvar
(RL § 31, stk. 2)

Eksterne medlemmer er under udførelse af deres hverv i revisionsudvalget omfattet af samme regulering, som gælder for medlemmer af revisionsudvalget, der tillige er medlem af virksomhedens bestyrelse, og er generelt omfattet af samme pligter og ansvar, der gælder for bestyrelsesmedlemmer.

Uafhængighed
(RL § 31, stk. 1, 3. pkt.)

Der gælder ikke et krav om uafhængighed, hvis alle medlemmer af udvalget samtidig er medlem af bestyrelsen eller tilsynsrådet.

Kravet om uafhængighed indtræder derfor alene, hvis der vælges eksterne medlemmer af udvalget.

Komiteén for god Selskabsledelse anbefaler, at flertallet af revisionsudvalgets medlemmer er uafhængige (anbefaling 3.4.2).

Det var tidligere et krav, at udvalgsmedlemmet med kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision også skulle være uafhængig. Dette krav er nu ophævet. Hvis kravet om uafhængighed indtræder, er det således ikke i sig selv et krav, at det fagkyndige medlem omfattes af uafhængighedskravet, når blot kravet om, at flertallet af medlemmerne, herunder formanden, er uafhængige, er opfyldt.

Loven fastsætter ikke nærmere krav til, hvornår et medlem anses for at være uafhængigt. Det er efter bemærkningerne til bestemmelsen bestyrelsen, der har ansvaret for, at uafhængighedskravet er opfyldt.

Med hensyn til begrebet uafhængighed skal dette forstås som hidtil. [Efter lovbemærkningerne kan der tages udgangspunkt i EU-Kommissionens henstilling \(2005/162/EF\)³, der i bilag II opstiller en række kriterier, som bestyrelsen/ledelsesorganet kan lægge til grund ved vurdering af uafhængighed. Kriterierne bør efter henstillingen afpasses efter nationale forhold. Komitéen for god Selskabsledelse har i overensstemmelse med henstillingen afpasset kriterierne til danske forhold. Komitéens kriterier for uafhængighed fremgår af bilag 2.](#)

Komitéen for god Selskabsledelse anbefaler [således](#) (anbefaling 3.2.1), at mindst halvdelen af de generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer er uafhængige, så bestyrelsen kan handle uafhængigt af særinteresser.

[Følges](#) anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse for uafhængighed [vil dokumentationskravet heri træde i stedet for et almindeligt krav om](#) dokumentationen for, hvorfor bestyrelsen alligevel har anset uafhængighedskravet for at være opfyldt.

3.2. Kvalifikationer

Reglerne viderefører kravet om, at mindst 1 medlem af revisionsudvalget skal have kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision.

Derudover stilles som noget nyt krav om, at revisionsudvalgets medlemmer samlet skal have kompetencer af relevans for virksomhedens sektor.

Loven fastsætter ikke nærmere krav til det fagkyndige medlems kvalifikationer eller udvalgets samlede kompetencer, men de skal være tilstrækkelige til at sikre, at revisionsudvalget kan udfylde de opgaver, som det er pålagt i relation til virksomhedens regnskabsaflæggelse, interne kontrol, risikostyring og den lovpligtige revision, herunder revisionens kvalitet og uafhængighed. Sammensætningen skal derfor sikre, at samspillet mellem særlige kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision og kompetencer inden for virksomhedens sektor samlet medvirker til en høj kvalitet i varetagelsen af udvalgets opgaver.

Det er virksomhedens bestyrelses ansvar at sikre, at sammensætningen af udvalgets medlemmer opfylder kravene.

³ EU-Kommissionens henstilling om den rolle, der spilles af menige bestyrelsesmedlemmer og medlemmer af tilsynsorganer i børsnoterede selskaber, og om udvalg nedsat af bestyrelsen/ledelsesorganet

Slettet: ledes at

Slettet: For at være uafhængig efter anbefalingen må den pågældende ikke: ¶
være eller inden for de seneste 5 år have været medlem af direktionen eller ledende medarbejder i selskabet, et datterselskab eller et associeret selskab, ¶
inden for de seneste 5 år have modtaget større vederlag fra selskabet/koncernen, et datterselskab eller et associeret selskab i anden egenskab end som medlem af bestyrelsen, ¶
repræsentere eller have tilknytning til en kontrollerende aktionær, ¶
inden for det seneste år have haft en væsentlig forretningsrelation (f.eks. personlig eller indirekte som partner eller ansat, aktionær, kunde, leverandør eller ledelsesmedlem i selskaber med tilsvarende forbindelse) med selskabet, et datterselskab eller et associeret selskab, ¶
være eller inden for de seneste 3 år have været ansat eller partner i samme selskab som den generalforsamlingsvalgte revisor, ¶
være direktør i et selskab, hvor der er krydsende ledelsesrepræsentation med selskabet, ¶
have været medlem af bestyrelsen i mere end 12 år, eller ¶
være i nær familie med personer, som ikke betragtes som uafhængige. ¶
Det fremgår endvidere af anbefalingen, at uanset at et bestyrelsesmedlem ikke er omfattet af ovenstående kriterier, kan der være andre forhold, der gør, at bestyrelsen beslutter, at et eller flere medlemmer ikke kan betegnes som uafhængige. ¶
Medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer er som ansatte i virksomheden ikke uafhængige og kan derfor ikke kvalificere sig som uafhængigt medlem af revisionsudvalget. ¶
Hvis

Slettet: ikke følges, må det forventes at stille større krav til

Kvalifikationer inden for regnskabsvæsen eller revision

(RL § 31, stk. 1, 4. pkt.)

I henhold til lovbemærkningerne ved reglernes indførelse i 2008 vil det sædvanligvis være tilstrækkeligt, hvis kvalifikationerne inden for regnskabsvæsen eller revision er opnået gennem en eller flere af følgende uddannelser eller beskæftigelser i børsnoterede virksomheder, i andre virksomheder af særlig interesse for offentligheden, eller i virksomheder, der følger tilsvarende regler for regnskabsaflæggelse:

- ledelsesansvar for aflæggelse af årsregnskaber opnået som økonomidirektør,
- ansvar fra ledelse af en intern revisionsfunktion,
- erfaring fra medlemskab af revisionsudvalg,
- anden erfaring med overvågning af regnskabsaflæggelse og revision af regnskaber,
- godkendelse til at foretage revision af regnskaber (statsautoriseret eller registreret revisor), eller andre tilsvarende kvalifikationer, eller
- anden tilsvarende relevant erfaring.

Ovennævnte kvalifikationer kan være opnået gennem arbejde i Danmark eller i udlandet og bør tidsmæssigt mindst have omfattet et fuldt regnskabsår.

Det centrale i vurderingen af kompetencerne er, om den pågældende har tilstrækkelig kendskab til krav til regnskabsaflæggelse og/eller gennemførelse af revision i virksomheder svarende til den pågældende virksomhed.

4. Revisionsudvalgets opgaver

Loven fastsætter minimumskravene til revisionsudvalgets opgaver. Der er ikke noget til hinder for at beslutte, at revisionsudvalget også skal varetage andre opgaver.

Revisionsudvalgets opgaver berører ikke det ansvar, der påhviler medlemmer af bestyrelsen, direktionen eller andre medlemmer udnævnt af virksomhedens generalforsamling.

Bestyrelsen bevarer således som hidtil det fulde ansvar for de beslutninger, der er forberedt i et ledelsesudvalg som f.eks. revisionsudvalget. Revisionsudvalget forbereder - som andre ledelsesudvalg - opgavevaretagelsen forud for en behandling i bestyrelsen. Dog påhviler der revisionsudvalget en særlig handlepligt i forbindelse med overvågning af regnskabsaflæggelsesprocessen i forhold til virksomhedens daglige ledelse, ligesom revisionsudvalget efter artikel 5, stk. 4, i den nye forordning om specifikke krav til revision af virksomheder af interesse for offentligheden skal godkende levering af tilladte ikke-revisionsydelser fra revisor m.v.

[Revisionsudvalget opgaver er efter loven som udgangspunkt "at overvåge" eller "at kontrollere og overvåge" et bestemt forhold. Loven stiller således ikke krav om, at Revisionsudvalget skal udføre opgaver, som ret-](#)

telig henhører under andre organer, f.eks. direktionen, den interne revision eller den eksterne revision, hvilket ville undergrave det ansvar, der er påhviler disse organer.

Revisionsudvalget udgør altså ikke en del af selskabets interne kontrolfunktion, men skal udøve en tilsynsfunktion som en del af virksomhedens overordnede governance. Revisionsudvalgets overvågning og kontrol vil derfor som udgangspunkt ske på grundlag af information, rapporter mv., der er tilvejebragt af andre f.eks. direktionen, den interne eller eksterne revision.

4.1. Underretning af bestyrelsen

(RL § 31, stk. 3, nr. 1)

Revisionsudvalget skal underrette bestyrelsen om resultatet af den lovpligtige revision, herunder regnskabsaflæggelsesprocessen.

Det er nu præciseret, at revisionsudvalget har pligt til at underrette bestyrelsen om resultatet af den lovpligtige revision, herunder regnskabsaflæggelsesprocessen. Uanset, at det ikke tidligere fremgik direkte af loven, må det antages alene at være en kodificering af gældende praksis.

Efter årsregnskabslovens § 8 henholdsvis lov om finansiel virksomhed § 184 har hvert enkelt medlem af de ansvarlige ledelsesorganer ansvaret for, at årsrapporten udarbejdes i overensstemmelse med lovgivningen og eventuelle andre krav. Underretning af bestyrelsen er derfor vigtig, da revisionsudvalgets opgaver, jf. ovenfor, ikke berører det ansvar, der påhviler medlemmer af bestyrelsen, direktionen eller andre medlemmer udnævnt af virksomhedens generalforsamling.

Virksomheden skal derfor sikre, at bestyrelsen rettidigt modtager tilstrækkelig og nødvendig information, så den er i stand til at varetage sin funktion og sit ansvar på et forsvarligt og oplyst grundlag.

Revisionsudvalget bør i det mindste inden godkendelsen af årsrapporten og anden finansiel rapportering overvåge og rapportere til bestyrelsen om:

- Regnskabspraksis på de væsentligste områder,
- væsentlige regnskabsmæssige skøn,
- transaktioner med nærtstående parter, og
- usikkerhed og risici, herunder også i relation til forventningerne for det igangværende år.

Afreporteringen skal endvidere omfatte resultatet af den lovpligtige revision. Revisor skal redegøre for den udførte revision i et revisionsprotokollat, som skal sendes både til revisionsudvalget og til bestyrelsen. Hvis revisionsudvalget har drøftet revisionsprotokollatet med revisor, herunder særligt revisors eventuelle rapportering om væsentlige mangler

i virksomhedens interne kontrolsystem eller regnskabssystem, skal revisionsudvalget rapportere dette til bestyrelsen, herunder om eventuelle tiltag revisionsudvalget har eller vil iværksætte.

Revisionsudvalgets underretning bør imidlertid ikke kun ske i forbindelse med regnskabsafslutningen, men bør også ske i løbet af regnskabsåret, hvis der er fremkommet forhold af betydning for bestyrelsen.

Komiteén for god Selskabsledelse anfører i sin vejledning om ledelsesudvalg⁴, at

”Der bør udarbejdes referater af møder i udvalgene, og efter godkendelse i det relevante udvalg bør disse tilstilles samtlige medlemmer af bestyrelsen. Det bør endvidere være et fast punkt på bestyrelsens dagsorden, at hvert udvalg aflægger rapport om arbejdet i udvalget i den forløbne periode.”

4.2. Overvågning af regnskabsaflæggelsesprocessen

(RL § 31, stk. 3, nr. 2)

Revisionsudvalget skal overvåge regnskabsaflæggelsesprocessen og fremsætte henstillinger eller forslag til at sikre integriteten.

Kravet om overvågning af regnskabsaflæggelsen er en videreførelse af de gældende regler, hvorimod det er nyt, at revisionsudvalget også skal fremsætte henstillinger eller forslag til at sikre integriteten af regnskabsaflæggelsesprocessen.

Revisionsudvalget skal derfor have kendskab til den organisatoriske struktur og ansvarsfordeling i virksomheden for derved at kunne vurdere, om organisering og ansvarsfordeling i regnskabsfunktionerne er hensigtsmæssige og effektive, herunder om der sker en tilstrækkelig kontrol af, at interne retningslinjer og politikker er implementeret i virksomheden.

Komiteén for god Selskabsledelse anbefaler endvidere (anbefaling 3.4.4), at revisionsudvalget inden godkendelsen af årsrapporten og anden finansiell rapportering overvåger og rapportere om:

- Regnskabspraksis på de væsentligste områder
- Væsentlige regnskabsmæssige skøn
- Transaktioner med nærtstående parter, og
- Usikkerhed og risici, herunder også i relation til forventningerne for det igangværende år

Særlig ved ny lovgivning bør revisionsudvalget påse, at virksomhedens beskrivelse tilpasses og opdateres.

Slettet: r

⁴ Vejledning om ledelsesudvalg, version 1, maj 2013, Komiteén for god Selskabsledelse

Hvis revisionsudvalget vurderer, at der er mangler eller forbedringspunkter i virksomhedens organisering og ansvarsfordeling i regnskabsfunktionerne, skal udvalget udarbejde henstillinger eller forslag til afhjælpning heraf.

Konstateringen af mangler og forbedringspunkter vil ofte komme frem gennem den løbende dialog med revisor.

4.3. Overvågning af det interne kontrolsystem, intern revision og risikostyringssystemer

(RL § 31, stk. 3, nr. 3)

Revisionsudvalget skal overvåge, om virksomhedens interne kontrolsystem, eventuelle interne revision og risikostyringssystemer fungerer effektivt med hensyn til regnskabsaflæggelsen i virksomheden, uden at krænke dens uafhængighed.

Der er tale om en videreførelse af de gældende regler, dog med en præcisering af, at det er [effektiviteten af virksomhedens interne kontrolsystem m.v.](#) i relation til regnskabsaflæggelsesprocessen [der skal overvåges](#).

Slettet: systemernes mv.

Det er med formuleringen ikke helt klart, hvad der menes med ”uden at krænke dens uafhængighed”, men der må formentlig være tænkt på, at revisionsudvalget ikke må blive en del af virksomhedens interne kontrolsystem, men skal opretholde sin rolle til at kunne foretage en uafhængig overvågning af virksomhedens interne kontrolsystemer m.v.

Bestemmelsen skal dels ses i sammenhæng med den selskabsretlige og finansielle lovgivning (SEL §§ 115-116 og FIL § 71), hvorefter bestyrelsen skal påse, at bogføringen og regnskabsaflæggelsen foregår på en tilfredsstillende måde, og at der er etableret de fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller.

Dels skal bestemmelsen ses i sammenhæng med regnskabskravene til virksomheder, som har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked i et land inden for Den Europæiske Union eller i et land, som Unionen har indgået aftale med på det finansielle område, der skal medtage en redegørelse for virksomhedsledelse, der bl.a. omfatter en beskrivelse af hovedelementerne i virksomhedens interne kontrol- og risikostyringssystemer i forbindelse med regnskabsaflæggelsesprocessen (ÅRL § 107 b, § 134 i bek. om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. samt § 131 i bek. om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser). Efter bemærkningerne til bestemmelsen i ÅRL skal beskrivelsen afspejle de aktuelle forhold og skal være tilpasset den enkelte virksomheds karakteristika (f.eks. størrelse, kompleksitet og struktur) og bør omfatte:

- Procedurer eller systemer, som virksomheden har indført i forbindelse med risikostyringen, herunder hvorledes ledelsen løbende identificerer og styrer risici for væsentlige fejl i regnskabsaflæggelsen, og
- interne kontrolsystemer, som er indført i virksomheden til sikring af, at væsentlige fejl i regnskabsaflæggelsen bliver imødegået, opdaget og korrigeret.

Revisionsudvalgets opgave er at understøtte bestyrelsens ansvar, og udvalget bør som led i sin overvågning af virksomhedens interne kontrolsystem og risikostyringssystemer indhente oplysninger fra den daglige ledelse og/eller evt. den interne revision om, hvorvidt kontrol- og risikostyringssystemerne fungerer effektivt og hensigtsmæssigt.

Komiteén for god Selskabsledelse anbefaler (anbefaling 3.4.5), at revisionsudvalget

- årligt vurderer behovet for en intern revision, og i givet fald fremkommer med kommissorium og anbefalinger om udvælgelse, ansættelse og afskedigelse af lederen af en eventuel intern revision, og den interne revisions budget,
- påser, at der, hvis der er etableret en intern revision, foreligger en funktionsbeskrivelse for denne, der er godkendt af bestyrelsen,
- påser, at der, hvis der er etableret en intern revision, bliver tilført tilstrækkelige ressourcer og kompetencer hertil for at udføre arbejdet, og
- overvåger direktionens opfølgning på den interne revisions konklusioner og anbefalinger.

*Bemærkninger i revisionsprotokollen
(Revisorforordningens art. 11, stk. 2, litra j, og stk. 2, sidste afs.)*

Revisor skal i revisionsprotokollatet rapportere om væsentlige mangler i virksomhedens interne kontrolsystem og/eller regnskabssystem, herunder om ledelsen har afhjulpet de konstaterede mangler.

Revisionsudvalget bør, særligt hvis manglerne ikke er afhjulpet, drøfte forholdet med revisor.

(RL § 31, stk. 3, nr. 4)

4.4. Overvågning af den lovpligtige revision

Revisionsudvalget skal overvåge den lovpligtige revision af årsregnskabet m.v., idet der tages hensyn til resultatet af seneste kvalitetskontrol af revisionsvirksomheden.

Overvågning af den lovpligtige revision

Det er ikke nærmere præciseret, hvad overvågningen af den lovpligtige revision omfatter.

Det er imidlertid centralt, at revisionsudvalget medvirker til at sikre, at revisionen gennemføres af uafhængige, objektive og kompetente revisorer. Revisionsudvalget skal desuden medvirke til at sikre, at revisionen

gennemføres med en kvalitet, der giver høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet aflægges uden væsentlige fejl og mangler.

Komiteén for god Selskabsledelse anbefaler (anbefaling 5.3.2), at revisionsaftalen og revisionshonoraret aftales mellem bestyrelsen og den generalforsamlingsvalgte revisor på baggrund af en indstilling fra revisionsudvalget.

Visse områder i revisionsprocessen vurderes at være centrale for at kunne foretage ovennævnte overvågning. Således bør revisionsudvalget så tidligt som muligt i revisionsprocessen, bede revisor fremlægge den påtænkte revisionsstrategi- og plan og drøfte det af revisor påtænkte væsentlighedsniveau og identifikation af betydelige risici.

Revisors væsentlighedsniveau fastsættes ud fra en vurdering af en eventuel påvirkning af primære regnskabsbrugeres beslutninger, ved konstaterede fejl og/eller mangler i det aflagte årsregnskab⁵.

Drøftelsen af væsentlighedsniveauet bør endvidere omfatte det ”benchmark” (dvs. hoved-/nøgletal), som revisor har anvendt ved fastsættelsen af væsentlighedsniveauet.

I koncernforhold bør revisionsudvalget endvidere drøfte revisors stillingtagen til rækkevidden (”scoping”) af koncernrevisionen, dvs. fra hvilke dattervirksomheder der indhentes revisionserklæring om konsoliderede finansielle oplysninger, og fra hvilke der alene indhentes reviewerklæringer mv.

Revisor skal i forbindelse med revisionen identificere og vurdere betydelige risici i forbindelse med revisionen. Revisionsudvalget bør drøfte de identificerede risici og revisors reaktion på risiciene, og herunder inddrage udvalgets egne vurderinger af virksomhedens regnskabsaflæggelsesproces og interne kontrol- og risikostyringssystemer.

I aftale- og planlægningsmæssig sammenhæng indgår ligeledes en vurdering af revisors bemandings- og tidsplan. Revisionsudvalget skal medvirke til at sikre, at revisionen kan gennemføres effektivt og inden for en hensigtsmæssig tidsramme. Revisionsudvalget kan overveje at drøfte bemandingen med den ansvarlige revisor, herunder bemandingen af mere komplekse og risikofyldte områder.

Undervejs og ved afslutningen af revisionen skal væsentlige forhold og spørgsmål, som er fremkommet under revisionen, drøftes imellem revisor og revisionsudvalg. Dette bør tillige omfatte resultatet af revisionen af områder behæftet med betydelige regnskabsmæssige skøn. Generelt bør der under revisionens udførelse være en regelmæssig dialog imellem revisor og udvalg.

⁵ Forventes fejlinformationer, eller udeladelser, enkeltvist eller tilsammen, at påvirke de økonomiske beslutninger som brugere træffer på grundlag af årsregnskabet, er sådanne fejlinformationer eller udeladelser væsentlige.

Slettet: vurderinger og

Slettet: ,

Slettet: , herunder foretage en kritisk vurdering af

Slettet: ,

Slettet: En vurdering af revisors fastsatte

Slettet: en kritisk vurdering af

Slettet: foretages en kritisk vurdering af

Revisionsudvalgets overvågning af den lovpligtige revision bør inkludere en løbende drøftelse med, og feedback fra, nøglepersoner i virksomheder med tilknytning til revisionens udførelse, herunder virksomhedens direktør, økonomidirektør, interne revisionschef mv.

Drøfte væsentlige forhold med revisor

Revisor vil senest samtidig med datoen for forelæggelsen af revisionspåtegningen forelægge et revisionsprotokollat for revisionsudvalget. Revisionsprotokollatet skal indholdsmæssigt overholde kravene i artikel 11 i revisorforordningen, herunder rapportere om væsentlige vanskeligheder og forhold opstået i løbet af revisionen og om forhold, som er fremkommet under den lovpligtige revision, og som efter revisorens faglige vurdering er væsentlige for overblikket over regnskabsaflæggelsen. Som det fremgår ovenfor, bør sådanne vanskeligheder og forhold drøftes løbende i revisionsprocessen som led i revisionsudvalgets overvågning af den lovpligtige revision.

Hensyn til den seneste kvalitetskontrol

Revisionsudvalget skal i overvågningen af den lovpligtige revision tage hensyn til resultatet af den seneste kvalitetskontrol af revisionsvirksomheden.

Alle revisionsvirksomheder og revisorer er omfattet af en lovpligtig kvalitetskontrol, som udføres af Erhvervsstyrelsen. PIE revisionsvirksomheder⁶, der udfører revision af små og mellemstore virksomheder af offentlig interesse⁷, skal kontrolleres mindst hvert sjette år, mens andre PIE revisionsvirksomheder skal kontrolleres mindst hvert tredje år.

Revisionsvirksomheder, der reviderer OMXC25 Cap kunder, OMXC Large Cap kunder eller OMXC Mid Cap kunder, underlægges dog en årlig kvalitetskontrol ud fra en risikovurdering.

Erhvervsstyrelsen offentliggør årligt en individuel rapport om resultatet af kvalitetskontrollen af de PIE revisionsvirksomheder, der er underlagt den årlige kvalitetskontrol. Rapporten indeholder et sammendrag af Erhvervsstyrelsens væsentligste konklusioner fra kvalitetskontrollen, og styrelsens eventuelle anførte forbedringspunkter. Rapporten angiver revisionsvirksomhedens navn, men er i øvrigt i anonymiseret form.

Bilag B.1. indeholder en overordnet beskrivelse af Erhvervsstyrelsens offentlige tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder og angiver herunder, hvilke tiltag Erhvervsstyrelsen kan iværksætte, som opfølgning på en kvalitetskontrol, og som revisionsudvalget kan bede revisionsvirksomheden om at orientere om.

Derudover skal alle PIE revisionsvirksomheder årligt offentliggøre en gennemsigtighedsrapport, der bl.a. skal indeholde oplysning om, hvornår

⁶ Revisionsvirksomheder, der reviderer virksomheder af interesse for offentligheden

⁷ Virksomheder, der i to på hinanden følgende år, ikke overskrider to af følgende størrelsesgrænser: Balancesum på 156 mio. kr., en nettoomsætning på 313 mio. kr. og et gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede i regnskabsåret på 250

Slettet: ¶

Slettet: Revisionsvirksomheden har ikke pligt til at orientere revisionsudvalget om resultatet af den senest kvalitetskontrol. Den

Slettet: e

Slettet: , offentliggjort af revisionsvirksomheden, er underlagt krav om

Slettet: er

den seneste kvalitetskontrol har fundet sted. Der er imidlertid ikke krav om at oplyse om resultatet af kvalitetskontrollen.

Hvor Erhvervsstyrelsen ikke offentliggør en rapport om resultatet af kvalitetskontrollen af revisionsvirksomheden, kan revisionsudvalget anmode revisionsvirksomheden om at redegøre for resultatet af den senest afsluttede kvalitetskontrol, og eventuelle opfølgende tiltag fra Erhvervsstyrelsen, jf. nærmere beskrivelse i bilag B.1.

Revisionsudvalget skal vurdere, om resultatet af den senest afsluttede kvalitetskontrol af revisionsvirksomheden giver anledning til særlige overvejelser i relation til gennemførelsen af den lovpligtige revision af virksomheden.

Sådanne overvejelser kan eksempelvis omfatte eventuelle bemærkninger knyttet til revisionsvirksomhedens område for uafhængighed, herunder levering af andre ydelser end revision og vurderingen heraf.

Endvidere kan bemærkninger om resultatet af kvalitetskontrollen af revisionsopgaver være af betydning for revisionsudvalget. Sådanne oplysninger er ikke offentligt tilgængelige og kan ikke udleveres, men revisionsudvalget kan anmode revisor om at oplyse, hvorvidt revisionen af virksomhedens regnskab har været omfattet af kontrollen og drøfte resultatet af kontrollen med revisionsudvalget.

▼

▼

Slettet: , men ikke oplysninger om resultatet heraf.

Slettet: Erhvervsstyrelsen offentliggør årligt en rapport om resultatet af den gennemførte kvalitetskontrol af store PIE revisionsvirksomheder⁸. I andre situationer skal revisionsudvalget imidlertid selvstændigt anmode revisionsvirksomheden om at udlevere nævnte oplysninger.[¶]

Slettet: e

Slettet: revisionsengagementer

Slettet: Resultatet af den seneste kvalitetskontrol bør drøftes imellem revisor og revisionsudvalg.

Slettet: Bilag B.1. indeholder en overordnet beskrivelse af Erhvervsstyrelsens offentlige tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder.[¶]
Bilag B.2. indeholder eksempler på revisionskvalitetsindikatorer og eksempler på handlinger til vurdering af revisionskvalitet, som revisionsudvalget kan anvende som inspiration ved vurdering af revisionskvaliteten.[¶]

(RL § 31, stk. 3, nr. 5)

4.5. **Kontrollere og overvåge revisors uafhængighed**

Revisionsudvalget skal kontrollere og overvåge revisors uafhængighed i overensstemmelse med revisorlovens §§ 24-24 c samt revisorforordningens artikel 6, og godkende revisors levering af andre ydelser end revision, jf. revisorforordningens artikel 5.

Bestemmelsen viderefører kravet om, at revisionsudvalget skal kontrollere og overvåge revisors uafhængighed. Kravene til revisors uafhængighed er imidlertid blevet ændret, ligesom revisorlovens regler om revisors uafhængighed nu suppleres med yderligere krav i revisorforordningen.

Revisionsudvalget skal særligt være opmærksom på de nye regler i revisorforordningens artikel 4 om revisionshonorarer, herunder begrænsning i revisors levering af ikke-revisionsydelser og honorarets andel af revisors samlede honorarer, og artikel 5 om revisors levering af ikke-revisionsydelser.

(Revisorforordningens art. 6)

Revisor skal inden denne påtager sig eller fortsætter en revisionsopgave vurdere og dokumentere, at kravene til uafhængighed er opfyldt, herunder

der kravene i revisorforordningens regler om honorar (art. 4), om udførelse af ikkerevisionsydelse (art. 5) og reglerne om revisionsopgavens varighed og partnerrotation (art. 17).

Revisionsudvalget skal årligt modtage en bekræftelse fra revisor om, at revisoren, revisionsfirmaet og de revisionspartnere og andre ledende revisionsmedarbejdere (senior managers og managers), der udfører den lovpligtige revision, er uafhængige af den reviderede virksomhed. Erklæringen om uafhængighed skal fremgå af revisionsprotokollatet.

Ligeledes skal revisor, med revisionsudvalget, drøfte eventuelle trusler mod deres uafhængighed og de foranstaltninger, der er iværksat for at imødegå disse trusler, som dokumenteret af revisoren eller revisionsfirmaet.

Begrænsning i revisors levering af ikke-revisionsydelse

(Revisorforordningens art. 4, stk. 2)

Revisorforordningen har indført begrænsning på, hvor stor en andel af revisionsvirksomhedens honorar fra en revisionskunde, der må komme fra andre ikke-revisionsydelse. [Bestemmelsen gælder kun for den valgte revisionsvirksomhed. Honorarer til netværksvirksomheder til den valgte revisionsvirksomhed er derfor ikke omfattet af bestemmelsen.](#)

Begrænsningen indtræder, hvis revisionsvirksomheden i tre eller flere på hinanden følgende år har udført ikke-revisionsydelse til revisionskunden selv, dens modervirksomheder eller til dens dattervirksomheder.

Begrænsningen udgør 70 pct. af de seneste tre års gennemsnitlige honorar for den lovpligtige revision af revisionskunden, dens modervirksomheder og dens dattervirksomheder. Den beregnede begrænsning indtræder i året efter tre års perioden, der ligger til grund for beregningen.

Begrænsningen berører ikke ydelse, der er krævet i henhold til EU-lovgivning eller dansk lovgivning. Det betyder f.eks., at honorar til revisor for gennemgang af en mellembalance efter selskabslovens regler i forbindelse med udbetaling af ekstraordinært udbytte ikke berøres af begrænsningen.

Revisionsudvalget skal være opmærksom på, om virksomheden er omfattet af begrænsningen på levering af ikke-revisionsydelse fra den valgte revisor. Hvis det er tilfældet skal der tages hensyn til dette ved udvalgets godkendelse af levering af ikke-revisionsydelse, jf. nærmere nedenfor.

Se bilag B.3. for eksempel på bestemmelsens anvendelse for en virksomhed med kalenderårsregnskab.

Revisors honorar fra virksomheden i forhold til revisors samlede honorar

Efter revisorforordningen skal revisor underrette revisionsudvalget, hvis andelen af revisors honorar fra virksomheden i hvert af de seneste tre på hinanden følgende regnskabsår udgør mere end 15 pct. af revisors sam-

(Revisorforordningens art. 4, stk. 3)

lede honorar. Revisor skal med revisionsudvalget drøfte eventuelle trusler mod revisors uafhængighed og de sikkerhedsforanstaltninger, revisor har iværksat for at imødekomme disse trusler.

Revisionsudvalget skal på denne baggrund tage stilling til, om revisionsopgaven bør underkastes en kvalitetssikringskontrol af en anden revisor, forinden revisionspåtegningen afgives.

Efter revisorforordningen skal revisionsudvalget endvidere ud fra objektive oplysninger beslutte, hvorvidt revisor kan fortsætte revisionsopgaven i en ny periode, hvis andelen af honoraret fra virksomheden fortsat overstiger 15 pct. af revisors samlede omsætning. Perioden må dog ikke overstige to år.

Bestemmelsen har formentlig begrænset betydning, men vil kunne være relevant i situationer, hvor virksomheden har valgt en lille revisionsvirksomhed eventuelt som medrevisor.

Revisors levering af ikke-revisionsydelser (Revisorforordningens art. 5, stk. 4)

Revisionsudvalget skal godkende revisors, herunder revisorer tilhørende samme netværks, udførelse af tilladte ikke-revisionsydelser efter at have foretaget en passende vurdering af trusler mod uafhængigheden og de sikkerhedsforanstaltninger, revisor har iværksat. Godkendelseskravet gælder ikke for de skatte- og vurderingsydelser, der er tilladt efter revisorlovens § 24 a, jf. nedenfor.

Revisionsudvalget skal i den forbindelse være særlig opmærksom på, at der ikke er tale om en ydelse, der er omfattet af de forbudte ydelser, der er angivet i revisorforordningen.

Retningslinjer for revisors levering af tilladte skatte- og vurderingsydelser

Revisionsudvalget skal udarbejde retningslinjer for udførelse af de skatte- og vurderingsydelser, der er tilladte efter revisorloven. Der er derimod ikke krav om, at revisionsudvalget skal forhåndsgodkende enhver udførelse af tilladte skatte- og vurderingsydelser.

(RL § 24 a og revisorforordningens art. 5, stk. 4)

Selvom der ikke er krav om forhåndsgodkendelse af ydelserne, vil det fortsat være revisionsudvalgets ansvar at overvåge og vurdere, at retningslinjerne for udførelse af sådanne ydelser er fulgt.

Tilladelsen til at udføre tilladte skatte- og vurderingsydelser er en undtagelse til forordningens artikel 5, stk. 1, som alene omhandler forbudte ydelser inden for EU/EØS-området. Tilladelsen til at levere skatte- og vurderingsydelser efter revisorloven gælder kun i forhold til danske virksomheder og kan ikke udstrækkes til hverken modervirksomheder eller dattervirksomheder beliggende i andre EU/EØS-lande eller modervirksomheder og dattervirksomheder beliggende i et tredjeland. Det vil som udgangspunkt indebære, at retningslinjerne kun skal gælde for danske selskaber.

Rækkevidden af forordningens art. 5, stk. 4

Efter ordlyden i forordningen skal revisionsudvalget også godkende udførelse af tilladte ikke-revisionsydelser til virksomhedens modervirksomheder og dattervirksomheder.

Det vil imidlertid forekomme at være meget vidtgående og i strid med almindelige corporate governance principper, hvis revisionsudvalget i den reviderede virksomhed skulle godkende udførelse af ikke-revisionsydelser til en modervirksomhed. Det forekommer endvidere vidtgående, hvis revisionsudvalget også skulle godkende udførelse af tilladte ikke-revisionsydelser til dattervirksomheder.

Forståelsen af kravet har været drøftet i EU, men uden at EU-Kommissionen pt. har udsendt et Q&A vedrørende spørgsmålet. På grundlag af de drøftelser, der har været, og indtil en autoritativ afgørelse om fortolkningen af kravet foreligger, anses kravet for opfyldt ved, at revisionsudvalget godkender udførelse af ikke-revisionsydelser til virksomheden selv, dvs. den reviderede virksomhed.

Udførelse af ikke-revisionsydelser til den reviderede virksomheds moder- og dattervirksomheder skal imidlertid indgå i revisionsudvalgets overvågning af revisors uafhængighed, jf. revisorlovens § 31, stk. 3, nr. 5, og dermed indgå i vurderingen af, om revisor kan fortsætte revisionen af virksomheden, uanset levering af tilladte ydelser til den danske modervirksomhed og til danske dattervirksomheder.

Tilsvarende gælder for kravet om udarbejdelse af retningslinjer for revisors levering af tilladte skatte- og vurderingsydelser. Indtil en nærmere afklaring har fundet sted, anses kravet for opfyldt ved, at revisionsudvalget udarbejder retningslinjer for levering af tilladte skatte- og vurderingsydelser til den reviderede virksomhed.

Levering af tilladte skatte- og vurderingsydelser til danske modervirksomheder og danske dattervirksomheder skal imidlertid også indgå i revisionsudvalgets overvågning af revisors uafhængighed og dermed indgå i vurderingen af, om revisor kan fortsætte revisionen, uanset levering af levering af tilladte ydelser til danske moder- og dattervirksomheder.

Kravene gælder også for virksomheder, som har valgt ikke at etablere et revisionsudvalg efter revisorlovens § 31, stk. 8.

For virksomheder, der har valgt ikke at etablere et revisionsudvalg eller at lade bestyrelsen varetage revisionsudvalget funktioner henvises nærmere til beskrivelsen i afsnit 2.2. om fritagelse for etablering af revisionsudvalg.

*Partnerrotation
(Revisorforordningens
art. 17)*

Kravene om partnerrotation – udskiftning af den eller de underskrivende revisorer – er ophævet i revisorloven og fremgår nu af revisorforordningen.

Der gælder som hidtil et krav om, at den eller de underskrivende revisorer skal udskiftes senest 7 år efter udpegelsen. Derimod er perioden, hvor revisorerne skal være udskiftet – cool-off perioden – blevet forlænget fra 2 år til 3 år.

Virksomhedens ansættelse af tidligere ansatte hos den eksterne revisor

(RL § 24 c)

Revisionsudvalget skal endvidere i overvågningen af revisors uafhængighed iagttage revisorlovens § 24 c, hvorefter den eller de revisorer, der underskriver revisionspåtegningen i virksomheden, ikke må påtage sig en ledende stilling eller blive medlem af bestyrelsen eller tilsynsorganet eller et revisionsudvalg i denne virksomhed, før 2 år efter at vedkommende er fratrukket som revisor. Hvis det drejer sig om andre revisorer, der har været tilknyttet revisionsteamet gælder forbuddet i 1 år.

Revisionsudvalget bør derfor drøfte retningslinjer med bestyrelsen for ansættelse af tidligere medarbejdere fra den eksterne revisor.

4.6. Udvalgelse og indstilling af revisor

(RL § 31, stk. 3, nr. 6)

Revisionsudvalget er ansvarlig for proceduren for udvælgelse og indstilling af revisor til valg i overensstemmelse med artikel 16 i revisorforordningen.

(Revisorforordningens artikel 16)

Revisionsudvalget har fortsat til opgave at indstille valg af revisor til bestyrelsen. Tidligere har det været overladt til revisionsudvalget, hvorledes processen med indstilling af revisor skulle foregå.

Dette er ændret med den nye revisorforordning, der fastsætter de nærmere krav til revisionsudvalgets udvælgelsesprocedure. Forordningen regulerer såvel situationen, hvor det indstilles at forlænge med den nuværende revisor, og situationen hvor der enten vælges ny revisor eller forlænges med den nuværende revisor i en periode på ud over 10 år.

Det er revisionsudvalget, som skal indstille til at forlænge med den nuværende revisor, men der stilles ikke i forordningen nærmere krav. Revisionsudvalget bør dog inddrage resultaterne af dens overvågning af den lovpligtige revision samt af kontrollen og overvågningen af revisors uafhængighed, forinden det indstilles at forlænge med den nuværende revisor.

Hvis der ikke er tale om forlængelse med den nuværende revisor eller om eventuel forlængelse med nuværende revisor i en periode udover 10 år, skal indstillingen udarbejdes efter gennemførelse af et udbud af revisionsopgaven. Forordningen fastsætter i artikel 16, stk. 3, kravene til udbuddet.

Revisionsudvalget skal herefter udarbejde en begrundet indstilling til valg af revisor, som skal indeholde mindst to valgmuligheder, og revisionsudvalget skal med en behørig begrundelse angive sin præference for en af valgmulighederne.

Revisorforordningen stiller krav om, at forlængelse med samme revisor i en periode udover 10 år kun kan ske efter afholdelse af et udbud. En virksomhed kan godt vælge at gennemføre et udbud inden udløbet af 10 års perioden, f.eks. efter 7 år, og forlænge med nuværende revisor. Det vil imidlertid fortsat være nødvendigt at gennemføre et udbud også efter 10 år, hvis virksomheden ønsker at fortsætte med samme revisor udover 10 år.

Revisorforordningen indeholder ikke nærmere regler om udvælgelse af revisorer og revisionsvirksomheder i koncernforhold. Forordningen er imidlertid ikke til hinder for, at virksomheder, der tilhører samme koncern, koordinerer et revisionsudbud med henblik på så vidt muligt at vælge samme revisor eller revisionsvirksomhed i koncernvirksomhederne. Det er imidlertid afgørende ved tilrettelæggelsen af en sådan koordinering, at de enkelte koncernvirksomheder, der er omfattet af definitionen på virksomheder af interesse for offentligheden og dermed omfattet af revisorforordningens krav, hver især opfylder kravene i artikel 16.

*Nomineringsudvalg
(RL § 31, stk. 4)*

Som noget nyt kan opgaven med udvælgelse og indstilling til valg af revisor varetages af et eventuelt nomineringsudvalg. Det er en betingelse, at kapitalejerne eller virksomhedsdeltagerne har betydelig indflydelse i nomineringsudvalget, og at det indgår i nomineringsudvalgets opgaver at fremsætte indstillinger til valg af revisor.

Det er virksomheden, der skal kunne godtgøre, at kapitalejerne eller virksomhedsdeltagerne har betydelig indflydelse i udvalget. Efter lovbetragtningerne vil kravet f.eks. kunne opfyldes ved, at generalforsamlingen udpeger medlemmer af udvalget eller angiver, hvordan medlemmer af udvalget skal udpeges. Det er derfor ikke nødvendigvis sådan, at allerede etablerede nomineringsudvalg opfylder lovens betingelser.

Hvis opgaven overlades til nomineringsudvalget, bør det sikres, at den viden, som revisionsudvalget opnår gennem overvågningen af den lovpålagte revision samt kontrollen og overvågningen af revisors uafhængighed, bliver rettidigt videregivet til nomineringsudvalget, forinden der træffes endelig beslutning om indstilling af revisor.

Der er i modsætning til, hvad der gælder ved revisionsudvalgets varetagelse af opgaven, ikke krav om, at nomineringsudvalgets indstilling skal forelægges for generalforsamlingen. Det er overladt til virksomheden at beslutte, om indstillingen skal forelægges.

5. Tilsyn og sanktioner

5.1. Tilsyn

(RL §§ 37-42)

Erhvervsstyrelsen har som noget nyt fået ansvar for at føre tilsyn med, at medlemmer af bestyrelsen, direktion eller revisionsudvalg i en virksomhed af interesse for offentligheden overholder de pligter, der følger af revisorloven og revisorforordningen samt regler om valg og afskedigelse af revisor i anden lovgivning, hvor revisordirektivets regler herom er gennemført.

Finanstilsynet træder i Erhvervsstyrelsens sted, når tilsynet vedrører virksomheder af interesse for offentligheden, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet. Finanstilsynet har igennem en årrække ført tilsyn med revisionsudvalgene, som led i det almindelige tilsyn med kreditinstitutter og forsikringsvirksomheder.

Tilsynsmyndigheden kan som led i tilsynet indhente de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere, hvorvidt der er sket en overtrædelse af reglerne.

Såfremt det vurderes, at reglerne er overtrådt, tager tilsynsmyndigheden stilling til, om overtrædelsen giver anledning til:

- 1) At give en påtale,
- 2) at påbyde, at en overtrædelse skal bringes til ophør, eller
- 3) at indbringe et medlem af bestyrelsen eller revisionsudvalg i en virksomhed af interesse for offentligheden, en virksomhed af interesse for offentligheden eller begge for Revisornævnet

En eventuel indbringelse for Revisornævnet sker ud fra en konkret vurdering af overtrædelsens art, omfang og grovhed. Det er muligt både at indbringe virksomheden samt et, flere eller alle medlemmer af det relevante ledelsesorgan.

Erhvervsstyrelsen er endvidere ansvarlig for at overvåge og vurdere udviklingen på markedet for lovpligtige revisionsydelser til virksomheder af interesse for offentligheden. Efter revisorforordningen skal Erhvervsstyrelsen i den forbindelse bl.a. vurdere revisionsudvalgenes præstation, som skal indgå i en rapport til CEAOB (revisortilsyn), ESMA (børstilsyn), EBA (banktilsyn), EIOPA (forsikringstilsyn) og EU-Kommissionen. Rapporten skal udarbejdes mindst hvert tredje år, og Erhvervsstyrelsen kan til brug for udarbejdelse af rapporten indhente oplysninger hos virksomheder af interesse for offentligheden.

5.2. Revisornævnets sanktioner

Forhold, der kan sanktioneres

(RL § 44 a, stk. 1)

Som noget nyt er det nu muligt at sanktionere virksomheder af interesse for offentligheden eller medlemmer af bestyrelsen, direktion eller revisionsudvalg i en virksomhed af interesse for offentligheden for manglende overholdelse af de pligter, som de er pålagt i henhold til revisorloven og

revisorforordningen eller i regler i den selskabsretlige lovgivning, der gennemfører revisordirektivets regler om revisors afskedigelse eller fratrædelse.

Revisornævnets sammensætning

(RL § 44 a, stk. 2)

Sagerne behandles af Revisornævnet. I behandlingen af sagerne skal deltage en repræsentant for regnskabsbrugerne, der har ledelseserfaring fra virksomheder af interesse for offentligheden. Der er herved sikret, at der ved bedømmelsen af en sag, deltager en person med kendskab og viden til de forhold, som skal bedømmes af nævnet.

Sanktioner

(RL § 44 b)

Revisornævnet kan tildele følgende sanktioner:

- 1) Advarsel
- 2) Bøde på max. 300.000 kr.
- 3) Ved grov eller oftere gentagen forsømmelse kan en person i op til 3 år få forbud mod at være medlem af et eller flere af følgende selskabsorganer i en virksomhed af interesse for offentligheden:
 - a) Bestyrelsen,
 - b) direktionen og
 - c) revisionsudvalget.